

Verkiezing en verwerping

Liturgiesuggesties:

Psalm 96: 1, 2, 3 en 4

Psalm 96: 5, 6 en 7

Psalm 95: 1 en 2 OB

Psalm 95: 3 en 4 OB

Psalm 107: 1, 19 en 20

Psalm 79: 5

Jesaja 6:1-13

Mattheüs 22:1-14

Dordtse Leerregels 1: 6 en 9-11

*

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Geloof, geloven. Hoe kom je eraan? Hoe-kom-je-nu aan geloof?

"Het geloof", zegt Jan, "is mij door mijn ouders aangepraat, nu vind ik het best fijn."

"Aan je geloof kom je vaak door je opvoeding", vindt Ingrid, "als die tenminste ook weer niet te streng is, dat je helemaal niets mag ..."

"Ik denk dat ik door mijn ouders aan mijn geloof ben gekomen", zegt Jaap, "die sturen je toch naar de kerk, catechisatie en als je wilt ook naar verenigingen.

Maar aan het ware geloof kunnen je ouders je niet helpen, dat geeft Christus.

Maar ouders kunnen je wel de weg wijzen."

Ouders kunnen je het geloof niet geven, al zouden ze dat geweldig graag willen.

Ouders kunnen je, jongens en meisjes, wél de weg wijzen.

En je mag er God best wel om danken, als je gelovige ouders hebt.

Ouders, die je de weg hebben gewezen.

Ouders, die je zijn vóórgegaan op de weg van het geloof.

Zeker, ook zij hebben hun vragen, hun moeiten, hun twijfels ...

Gelovige ouders, dat is iets onbetaalbaars, iets geweldigs.

Maar oké, er zijn ook andere manieren om tot het geloof te komen.

Sonja, die aan de drugs is geweest, vertelt er iets over:

"Ik ben aan mijn geloof gekomen doordat ik diep in de put zat.

Ik wist niet meer hoe ik er vanaf moest komen en dacht dat ik niemand had om mee te praten, en toen ik op mijn kamer zat, zoals gewoonlijk, was het net alsof ik een stem hoorde zeggen: Ga naar beneden en blijf van die troep af, en volg de weg naar Mij.

Ik ben toen met behulp van de Bijbel en God - natuurlijk ook dokters, maar met de meeste hulp van God - van het spul afgebleven en er doorheen gekomen.

Sindsdien ben ik sterk gaan geloven en vraag nog steeds om hulp."

Blijkbaar wist Sonja, die immers in haar nood begon te bidden, de weg naar God.

Was zij er toch een beetje bij opgevoed?

Irma in ieder geval niet.

"Ik ben niet met het geloof opgevoed.
Ik heb er ook nooit interesse voor gehad.
Ik ben wel altijd op christelijke scholen geweest.
Ik bad nooit mee op school.
Ook mensen en kinderen uitlachen die 's zondags naar de kerk gingen was vreselijk leuk! ...
Op de middelbare school leerde ik intussen ook andere mensen kennen.
Daar hoorde ik helemaal niet bij. Hun geloofden.
Totdat ik aan een meisje vroeg waarom zij wél geloofde en zij weer aan mij vroeg waarom ik niet geloofde.
Daar hebben we vaak over gesproken, en ik kwam heel anders tegenover het geloof te staan.
Ik had met haar afgesproken eens mee te gaan naar de kerk en om de Bijbel eens te lezen."
Zo kan het dus óók, al is het wat minder gewoon.
Dat je er thuis niet van gehoord hebt, dat je er mee gespot hebt zelfs ...
En er toch mee in aanraking komt en er niet meer van los komt.

*

In Handelingen 16, broeders en zusters, jongens en meisjes, lezen we van drie verschillende mensen, die op verschillende manieren tot geloof kwamen.
Eerst van Timotheüs.
Hij was erbij opgevoed.
Zijn grootmoeder was gelovig, zijn moeder ook.
Dan lezen we van Lydia.
Een vrouw uit het zakenleven.
Maar in Filippi, waar zij woonde, ging zij elke week naar de gebedsplaats van de Joden.
En daar hoorde zij Paulus spreken en haar hart ging ervoor open.
En als derde lezen we van de cipier van de gevangenis.
Hij was een heiden.
Hij wist totaal niets van het geloof.
Maar midden in de nacht hoorde hij twee gevangenen, Paulus en Silas, lofzangen zingen.
En toen die geweldige aardbeving kwam ... riep hij in zijn radeloosheid:
Wat moet ik doen om behouden te worden?
Drie verschillende mensen.
De één krijgt het geloof - als het ware - van thuis mee.
De ander komt tot geloof in de kerk, onder de prediking van het Woord.
De derde leert tot God roepen in de nood van het leven.
We moeten nooit zeggen: zó moet het.
Zó komt een mens tot geloof.
Laten we verwonderd zeggen: zó kan het óók.

*

Geloof, broeders en zusters, jongens en meisjes, is niet iets dat je aanwaait.
Geloof heb je ook niet van jezelf.

Dat zegt de Bijbel ook: het geloof is niet uit u, het is Gods gave.
Het ware geloof is ... een geschenk van God.
Maar waarom schenkt God wél aan de één en niet aan de ander ... het geloof?
Waarom gelooft de één wel, waarom een ander niet?
Het zijn deze vragen, waarover we (vanmiddag) vanuit de Bijbel en de Leerregels van Dordrecht samen willen nadenken.
Hoe staat het er in artikel 1,6?
"Dat God aan sommigen in de tijd het geloof schenkt, aan anderen niet, komt voort uit zijn eeuwige besluit..."
Volgens dit besluit vermurwt en buigt Hij genadig de harten van de uitverkorenen om te geloven, hoe hard zij ook zijn;
maar hen die niet zijn uitverkoren, laat Hij naar zijn rechtvaardig oordeel in hun slechtheid en hardheid."

Wat een moeilijke woorden, vind je niet?
Ik zal het proberen uit te leggen.
Het gaat over Gods eeuwige besluit.
God heeft lang geleden - al voordat Hij de hemel en de aarde geschapen heeft - een eeuwig besluit genomen.
Daar kunnen wij, als eenvoudige mensen natuurlijk niet bij.
Hoe kan dat nou: voor de schepping, een eeuwig besluit?
Nou kijk, daar is God nu God voor.
Wij proberen vaak dingen over God te zeggen en te denken ... in mensenwoorden en in mensenbeelden.
Maar de Bijbel leert, dat God veel groter, veel machtiger, veel wijzer is dan wij mensen.
God is zo oneindig groot dat wij ons daar geen voorstelling van kunnen maken.
Wie van ons kan een hemel en een aarde - uit het niets - in het aanzijn roepen?
Wie van ons kan leven maken, leven geven, leven scheppen?

Geen mens kan God omvatten en beschrijven zoals Hij is.
Ik moest denken aan Jesaja 6.
De profeet geeft geen beschrijving van God, maar laat in de beschrijving van zijn visioen wel uitkomen hoe indrukwekkend alles was.
Hij ziet in een visioen de tempel. In die tempel staat een hoge, verheven troon.
En op die troon zit de Here God.
De zomen van zijn mantel vullen de tempel.
Zo'n geweldige mantel moet wel horen bij een ontzagwekkende Koning.
En serafs, engelen, omgeven Hem.
En ze roepen: heilig, heilig, heilig is de HERE.
Hun stemmen zijn zo luid en krachtig, dat de deurposten van de tempel ervan trillen en schudden.
Stel je voor dat een spreker in een kerkgebouw zo'n stemvolume had, dat de kozijnen ervan begonnen te trillen.
Dat zou even een mannetjesputter zijn!
Ook die serafs moeten dus wel zeer indrukwekkend zijn geweest.
Maar zelfs zij huiveren nog van eerbied en ontzag voor de HERE.
Dat blijkt wel uit het feit dat ze hun gezichten bedekken.

Als zij zich 'gedekt' houden, moet de majesteit van de Here God nog veel overweldigender zijn.

Jesaja kan dan ook maar één ding zeggen: 'Wee mij! Ik ga ten onder.

Ik, zondig, nietig mens, heb de Koning gezien:

De HERE der legerscharen.

Dat betekent mijn ondergang.'

De Here God, broeders en zusters, jongens en meisjes, wil de Bijbel zeggen, is zoveel groter, machtiger, wijzer dan wij ons kunnen indenken.

Daarom, als de apostel Paulus schrijft in Efeziërs 1 vers 4:

"Hij heeft ons immers in Hem (in Christus) uitverkoren vóór de grondlegging der wereld ..." dan moeten we die woorden laten staan in de Bijbel, ook al kunnen we dat met ons beperkte menselijke verstand niet begrijpen.

Het is Gods eeuwige besluit van de verkiezing.

Hoe je je dat moet voorstellen?

Je zou je kunnen voorstellen dat ouders vóór de geboorte van een kindje een spaarrekening openen en er een flink bedrag op storten.

Prenatale zorg, zou je dat ook kunnen noemen, zorg vóór de geboorte.

Uitverkiezing is Gods prenatale zorg over zijn kinderen, zorg reeds van vóór de geboorte van hemel en aarde.

*

Maar we moeten verder: Wat houdt dat eeuwige besluit van God in?

"Volgens dit besluit vermurwt en buigt Hij genadig de harten van de uitverkorenen om te geloven, hoe hard zij ook zijn; ..."

Vermurwen dat is week maken, zacht maken.

Denk maar aan een harde zeem of spons als je die in water legt wordt die zacht en kneedbaar.

God gebruikt geen spons of zeem God neemt een hart.

Een mensenhart.

En dat hart gaat Hij nu zó bewerken dat het week wordt, dat het z'n hardheid verliest en dat het het geloof in zich kan opnemen.

De Bijbel gebruikt daar soms een ander beeld voor.

Dan wordt uit een mensenleven een hart van steen uit het lichaam verwijderd en een hart van vlees erin over-getransplanteerd.

Een hart van steen.

Wel eens een steen ter grootte van je hart in je handen gehad?

Dat is koud en kil. Dat is hard. Dat kan niets in zich opnemen.

Als je er een liter water overheen giet dan stroomt alles er langs.

Het neemt niets op.

Als we geboren worden, broeders en zusters, jongens en meisjes, hebben we allemaal een hart van steen.

Een hart, dat niet in staat is te geloven.

Maar nu gaat God in ons leven aan het werk.

Hij gebruikt daar zijn Woord en zijn Geest voor.

Hij gebruikt daar ouders en onderwijzers voor.

God gebruikt heel verschillende middelen om dat harde hart om te vermurwen, om te buigen.

Nou, je mag van mij aannemen, dat dat niet vanzelf gaat.

Een staaf ijzer, buig je ook niet met je blote handen krom.

Maar God gaat door.

Hoeveel weerstand dat hart ook geeft Hij buigt het om te geloven.

Ieder hart? Nee, alleen de harten van de uitverkorenen!

Anderen laat Hij aan zichzelf over.

Populair gezegd schrijft iemand:

'Je boft dus als je er bij mag behoren en je hebt pech gehad als het niet zo is.

Net als met een nest jonge katjes.

Er worden een paar uitgekozen.

Die hebben geluk gehad.

De anderen hebben pech.

Die worden verdronken oftewel verworpen ...'

Broeders en zusters, jongens en meisjes, als dát verkiezing is, dan kunnen we beter de Bijbel dichtlaten.

Dan kunnen we niet meer zingen van Gods liefde en van zijn ontferming.

Als dát verkiezing is, dat schiet je veel eerder een brok in de keel.

Dan is verkiezing iets afschuwelijks.

Stel je voor: je zúlt maar één van die pechvogels zijn.

Verworpen! Eng, hè?

Maar velen worstelen met die vraag: Ben ik nu uitverkoren of ben ik verworpen?

Je kent vast wel dat verhaal van Damocles.

Damocles mag voor één dag koning zijn.

Er is echter één maar ...

Boven zijn hoofd hangt aan een zijden draad een zwaard.

Het hangt met de punt naar beneden.

De verwerping als een zwaard boven je hoofd.

Dan heb je geen leven!

De Bijbel spreekt er gelukkig heel anders over.

Ik denk aan wat Samuël zegt tegen Saul.

(Even goed luisteren, broeders en zusters, jongens en meisjes, wát hij zegt.)

Samuël zegt tot Saul: "Omdat gij het woord des Heren verworpen hebt, heeft Hij u verworpen ..."

Zó spreekt de Bijbel over verwerping.

God verwerpt degene die Hem verwerpt! Punt uit!

Dus als mensen God verwerpen moeten ze het zelf maar weten.

God verwerpt hen ook.

Klinkt misschien wat hard, maar God heeft hen toch een kans willen geven?

De Leerregels van Dordrecht zeggen het zo: "*maar hen die niet zijn uitverkoren, laat Hij naar zijn rechtvaardig oordeel in hun slechtheid en hardheid.*"

Ik zei al in het begin God is zo heel anders dan wij mensen zijn.

Wij kunnen daarom niet alles vatten, begrijpen wat Hij doet.

Bij God gaat het heel anders dan bij ons mensen.

God kiest niet bepaalde mensen uit, omdat zij beter zouden zijn dan anderen.
Gods verkiezende liefde komt tot allen in de prediking van het evangelie.
En dat, terwijl niemand dat verdient: "allen zijn in éénzelfde toestand van verderf."

Maar laat ik proberen dat duidelijk te maken aan die bekende tekst: "Velen zijn geroepen, weinigen uitverkoren."

Een tekst, die al veel misverstand en onzekerheid heeft gebracht.

Wat wordt ermee bedoeld?

Ter gelegenheid van het huwelijk van zijn zoon richt een koning een groot feestmaal aan.

Slaven gaan rond met uitnodigingen.

Of liever: de uitnodigingen zijn al verzonden.

De slaven moeten de genodigden zeggen, dat het feestmaal klaar is.

Ze kunnen komen! Maar - niemand wil komen.

Velen negeren de herinnering van de slaven gewoon: "Maar zij sloegen er geen acht op en gingen heen: de een naar zijn akker, de ander naar zijn zaken ..."

Anderen kunnen zelfs niet verdragen, dat de slaven hen aan de uitnodiging herinneren.

"De overigen grepen zijn slaven en zij mishandelden en doodden hen ..."

De koning wordt boos. Dat is te begrijpen.

Hij laat de stad waarin de genodigden wonen in brand steken en stuurt vervolgens de slaven naar de kruispunten van de wegen - buiten de stad.

Hij zegt: "Nodigt allen, die gij aantreft tot de bruiloft!

Nu hebben de slaven succes.

De bruiloftszaal wordt vol!

Maar hiermee is het verhaal nog niet uit.

Jezus vertelt nog verder.

Eén van de gekomen gasten vertikt het een bruiloftskleed aan te trekken.

Hij wil het niet eens in ontvangst nemen.

Hij vindt zijn eigen pakje goed genoeg voor het feest.

Als de koning binnenkomt, ontdekt hij het meteen en vraagt:

"Vriend, hoe zijt gij hier gekomen zonder bruiloftskleed?"

De man heeft geen verweer: "Hij verstomde."

De koning laat de man buiten de deur zetten.

Daar staat hij dan "in de buitenste duisternis ..."

Als een soort toepassing laat Jezus nu de woorden volgen:

"Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren ..."

De bedoeling van Jezus, broeders en zusters, jongens en meisjes, met deze gelijkenis laat zich makkelijk raden.

Vooraf het eerste deel er van is niet moeilijk.

Minder makkelijk lijkt het tweede deel van de gelijkenis.

Maar dat valt mee.

Wat wil Jezus zeggen: Er zijn maar zo weinig, omdat er zo weinig uitverkoren zijn ...?

Dat kán niet. Jezus waarschuwt!

Want vélen worden geroepen tot Gods feest, weínigen maken het mee!

Waarom er zo weinig aan het bruiloftsfeest deelnemen?

Ze bedanken voor de uitnodiging.

Ze hebben allemaal een uitnodiging gehad.
Ze hadden kunnen komen.
Maar, ze wilden niet.
"Want velen zijn geroepen, maar weinigen uitverkoren ..."
Ja, het gaat in deze woorden over de verkiezing.
Maar die verkiezing komt tot ons via een uitnodiging.
Een uitnodiging die beantwoord moet worden, door u, door jou en door mij.
Je hebt die uitnodiging vandaag in handen.
Wat doe jij ermee, en u en ik?
Annemen dus!
Nee, dat is niet vanzelfsprekend.
Vele mensen wijzen die uitnodiging van de hand ...
En dan nog iets ... het gaat er ook om, hóe je op die uitnodiging ingaat.
Wie wil komen op het feest, zoals hij is - zonder feestkleed - wordt tenslotte toch nog afgewezen.
Je zult je moeten laten kleden met een nieuw gewaad, een nieuw leven, een leven door het geloof.

*

Terug naar het begin van de preek:
Waarom gelooft de één wel, waarom gelooft een ander niet?
Laat ik het (vanmiddag) op de man en de vrouw af spelen:
Waarom gelooft u, waarom geloof jij, waarom geloof ik?
Omdat God wat met mijn leven heeft gedaan.
Omdat God wat met mijn hart heeft gedaan.
Omdat God - met zijn woord en met zijn Geest - mijn hart heeft vermurwt, omgebogen.
Een hart dat nu voortaan openstaat voor de dingen van Hem, van zijn Koninkrijk.
Hoe dat in z'n werk ging?
Bij Timotheüs ging het - eigenlijk - van jongs af aan, heel geleidelijk, bijna als vanzelf.
Bij de gevangenebewaarder van Filippi ging het radicaal, van de ene nacht op de andere.
Maar hoe het ook zij: Wie gelooft, broeders en zusters, jongens en meisjes, is uitverkoren!
Het geloof is immers de vrucht van de uitverkiezing.
Niet omgekeerd ... dat willen sommige mensen je nog wel eens doen geloven zo van:
Je moet éérst gaan geloven, eerst zélf die eerste stap doen, dan pas ben je uitverkoren.
Verkiezing omdat je gelooft, als een soort beloning.
Dat is wat we noemen remonstrants, vrijzinnig.
God Zélf doet die eerste stap.
Hij verkiest opdat wij gaan geloven.
Wie gelooft is uitverkoren!
Je gelooft ómdat je bent uitverkoren.
Daar moeten we verder niet moeilijk over willen doen.
Een volgende keer hoop ik daar dieper met u op in te gaan:
Dan gaat het over de zekerheid van de uitverkiezing, die draait natuurlijk om de spil van de Here Jezus.

Voor vandaag gaat het over God, die aan sommigen het geloof schenkt, aan anderen niet.

Je mag God dus wel eens op je blote knieën danken ... voor het geloof, dat Hij je heeft gegeven.

Je mag Hem er ook om bidden ... als er nog zoveel twijfel en onzekerheid in je hart is. En die anderen. Nou, die willen niet.

Die hebben Gods uitnodiging voor de bruiloft aan de kant gelegd.

Die leven slechts voor zichzelf en voor een kort leven hier op aarde.

Zeker, er is wel degelijk verwerping.

Maar gelukkig laat de Bijbel - om zo te zeggen - tussen verkiezing en verwerping een heel stuk open.

Want wie worden verworpen volgens de Bijbel?

Zij, die God - van eeuwigheid - besloten heeft te verwerpen?

Dát lezen we nergens in de Bijbel.

Wat we wél lezen is:

Mensen worden verworpen, omdat zij God en zijn genade hebben verworpen.

*

Tenslotte: We moeten maar ophouden met te zeggen: God, dat is niet eerlijk, dat ...

We moeten niet denken, dat wij het beter weten dan God.

Wat we wél kunnen doen is die ander opzoeken, vertellen van God, een Bijbel lenen/geven, zélf een gelovig voorbeeld geven.

Een christen maakt anderen jaloers!

Dat is ook de boodschap van de Bijbel, het doel van de uitverkiezing.

Want God wil niet dat er iemand verloren gaat.

De poort der genade blijft openstaan.

Pas als je binnen bent lees je boven die poort: "Ik heb ú uitverkoren!"

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Stadskanaal 20 maart 1988

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !